

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epistolarvm Innocentii III. Romani Pontificis Libri Vndecim

Innozenz <III., Papst>

Parisiis, 1682

Norwincensi In Hibernia commoranti, Cluanfertensi & Enactunensi
Episcopis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-20020

tractare, & vera sunt quae in praefatis tuis litteris continentur, dictum B. ab impetitione praedictae mulieris absolvas. Quia sive ipsa mulier primus cum Stephano quam cum B. sepe dicto contraxit, primum factum debet praedecedere secundo; sive constet eam primo cum B. postmodum cum Stephano contraxisse, nihilominus ejus petitioni obviat adulterium de quo est manifeste confessus. Si vero de hoc principaliter fuit actum, utrum scilicet inter dictum B. ac mulierem praefatam legitimum fuerit matrimonium, cum super hoc causa non fuerit sufficienter instructa, eam plenius audias, & siue canonico appellatione remota decidas, faciens quod decreveris per censuram ecclesiasticam firmiter observari. Datum Signae 11. Idus Julij, pontificatus nostri anno decimo quinto.

NORWINCENSI IN
*Hibernia commoranti, Cluanferiensis
& Enactunensis Episcopi.*

*Epist. 147.
Adversus Episcopum
Vvaterfordensem.*

Cum causam qua inter venerabilem fratrem nostrum Lefmorensis & Davidem quondam Waterfordensem Episcopos vertebatur venerabilibus fratribus Laoniensis & Corcagiensis Episcopis & dilecto filio Archidiacono Cassellensi sub certa forma duxerimus committendam, ipsi mandatum nostrum, tamquam obedientiae filij, diligenter, sicut ex litteris eorum accepimus, exequi cupientes, ad instantiam ipsius Lefmorensis Episcopi eundem Waterfordensem Episcopum citaverunt ut juxta mandati apostolici formam in jure dicto Episcopo responderet. Sed eo postmodum in eorum praesentia comparente, idem Vvaterfordensis praefatum Lefmorensis Episcopum ob quaedam adulterinas litteras nomine bonae memoriae Iohannis tituli sancti Stephani in Caesio monte Presbyteri Cardinalis tunc in partibus Hiberniae apostolicae sedis Legati confectas, quas idem Lefmorensis per collationem aliarum litterarum ipsius Cardinalis veracium eorum eisdem iudicibus aperte redarguit falsitatis, probare nitentur excommunicationis nexibus irretitum. Sed cum nec hanc nec etiam alias exceptiones obiectas dictus Vvaterfordensis probare aliquatenus potuisset, lite super principali praesentibus partibus contestata, diem ipsis dicti iudices statuerunt infra quam dictus Vvaterfordensis a quibusdam Sathanae satellitibus instigante diabolo exiit immaniter trucidatus. Postmodum autem cum Robertus Clericus

Tom. II.

fuisse ad Ecclesiam Vvaterfordensem electus, & venerabilis frater noster Cassellensis Archiepiscopus vellet imponere sibi manus, quia dictus electus, sequens sui praedecessoris vestigia, occupatas possessiones invaserat per potentiam laicalem; praefatus Lefmorensis Episcopus pro sui iuris tuitione adversus eundem reclamavit electum. Sed antefato Archiepiscopo respondente quod ipsum tantum ad Vvaterfordensem & non ad Lefmorensis Ecclesiam consecravit, praefati iudices praesens Robertum jam in Episcopum consecratum suis citatoris litteris ad eorum praesentiam evocarunt, super possessionibus a praedecessore suo nequiter occupatis eidem Episcopo responsurum. Eo itaque coram ipsis ad praefixum sibi terminum comparente, citationem ipsam non fuisse canonicam his rationibus allegavit; tum quia eadem non nisi viginti & septem dies a termino continebat, tum etiam quod tantum ab uno ipsorum iudicum & quodam Abbate alio, cui praenominatus Corcagiensis commiserat vices suas, extiterat evocatus. Verum cum dictis iudicibus constitisset quod triginta & novem dierum fuerat citatio praenotata, & quod etiam licet iudici delegato citationis officium cuiuslibet committere ac punire ratione praevia contemptorem, exceptionem illam esse frivolam decreverunt. Quae de re dictus Waterfordensis accensus, sedem apostolicam appellavit; & suae appellationis terminum aliquatenus non praefigens, & nullam aliam rationabilem causam obiectae appellationis allegans, recessit contumaciter a praesentia eorumdem. Iudices autem appellationem huiusmodi, pro eo quod in litteris commissoris fuerat remedium appellationis sublatum, frustratoriam attendentes, & advertentes etiam quod per sui praedecessoris procuratores & per ipsum Episcopum demum in eorum praesentia lis fuerat contestata, testes ipsius Lefmorensis Episcopi super duobus articulis eisdem ab apostolica sede commissis, videlicet quod Ecclesia Lefmorensis a tempore cuius non extat memoria fuerat cathedralis; & super ipsius electione canonica receperunt; tertio articulo praetermissis, videlicet quod excommunicatus extiterat praefati Vvaterfordensis Episcopi praedecessor, cum inhumanum sit persequi odio jam defunctum. Testes etiam super violenta manuum injectione ipsius Lefmorensis Episcopi de novo praesumpta post factam illis commissionem recipere decreverunt, cum ad eorum spe-

OOOO ij

claret officium corrigere malè acta circa negotium sibi ab apostolica sede commissum. Testibus itaque sic receptis & attestationibus publicatis, dicti iudices attestationes ipsas Vvaterfordensi Episcopo transmiserunt, diem præfigentes eidem quo in eorum præsentia compareret, in testes, si vellent, aut dicta testium aliquid objecturus. Eodem itaque Waterfordensi minimè comparente, nec mittente aliquem idoneum responsalem, iidem iudices tam attestationibus à nobis sibi transmissis quàm etiam aliis quas ipsi receperant fideliter publicatis, cum per inspectionem earum & litteras venerabilium fratrum nostrorum Archiepiscopi Tuamensis & Episcopi Duacensis, qui super eodem negotio à nobis iudices fuerant instituti, & restitutionem Lesmorensis Ecclesiæ adjudicarant eidem, & in possessionem induxerant corporalem, de intentione præfati Lesmorensis Episcopi plenissimè constitisset, communicato virorum prudentum & jurisperitorum consilio, possessionem Lesmorensis Ecclesiæ cum suis omnibus pertinentiis adjudicarunt auctoritate nostra Episcopo memorato, sæpefatum Waterfordensem Episcopum ad solutionem centum & sexaginta marcarum argenti, taxatione ab ipsis ultra dimidiam partem quantitatis providè facta, expensarum & ablatorum nomine condemnantes, & caritate fraterna, quæ cum scandalizatis uritur & cum patientibus infirmatur, exilio diutino & miseris compatiens continuis Episcopi sæpefati, dictus Corcagiensis Episcopus & dilectus filius Laoniensis Decanus loco alterius iudicis in corporalem possessionem ipsius Lesmorensis Ecclesiæ ipsum Episcopum induxerunt. Ceterum cum paulò post idem Lesmorensis Episcopus in sabbatho quo *Sitientes* cantatur celebraret solemniter ordines in eadem, quidam familiares dicti Vvaterfordensis Episcopi unà cum Rog. Christophori ipsius Episcopi Senescalco ab ipso specialiter destinato dictum Episcopum aliquandiu in ipsa Ecclesia obsidentes, demum in eundem ab Ecclesia sacris indutum vestibus exeuntem actu nefario irrurunt & Ecclesiam ipsam bonis tam intrinsecis quàm extrinsecis per violentiam spoliantes, & ab ipso Episcopo indumenta pontificalia vili ter manu sacrilega extrahentes, cum duobus Presbyteris de loco ad locum per invia usque ad castrum de Dungarvan, in quo erat Vvaterfordensis Episcopus, captivum immaniter abduxerunt eundem. Cujus pe-

dibus idem Vvaterfordensis, deponens modestiam Pontificis, & induens nequiter carnificis feritatem, compedes tradens ferreos manu sua, & juvenis fabrum clavos ipsis compedibus defigentem, sic ipsum carceris ergastulo mancipavit. Post hæc autem dicti iudices apud Castellum unà cum dicto Castellensi Archiepiscopo in majori Ecclesia convenientes in unum, hujus iniquitatis auctores & etiam consentientes eidem, præsentem Vvaterfordensi Episcopo & pariter assentiente, accensis candelis, excommunicationis vinculo solemniter innodarunt. Evadentes itaque post septem hebdomadas Lesmorensi Episcopo Dei auxilio carcerem supradictum, in quo siti, fame, ac penuria multiplici acriter fuerat maceratus, iidem iudices præfatum Vvaterfordensem Episcopum ut eidem Lesmorensi Episcopo satisfaceret de injuriis irrogatis suis duxerunt citandum litteris iterato. Quo in die statuto in ipsorum præsentia comparente, ac post comminationes quamplurimas ex parte Regis Angliæ intentatas temerè in eisdem contumaciter ab ipsorum auditorio recedente, ipsi iudices, licet hujus facti enormitas esset notoria & ferè omnibus manifesta, quia tamen idem Vvaterfordensis patratum scelus de assensu ipsius factum fuisse negabat, testes contra ipsum, utpote licet super hoc articulo contestata, cum solemnitate debita receperunt, quorum depositionibus publicatis, & transmissis etiam ad Waterfordensem Episcopum supradictum, diem sibi & locum denuo præfixerunt, ut si duceret in testes aut eorum depositiones aliquid opponendum, ad ipsorum præsentiam accederet id acturus. Qui comparens in statuto termino coram eis, minas comminationibus & convitiis præmissis injuriis aggregavit, parans instinctu diaboli eidem Episcopo latenter insidias per Thomam suum Clericum in cimiterio Limiricensi, cumque Lesmorensis prædictus esset in ostio Limiricensis Ecclesiæ constitutus, dictus Thomas Dei timore postposito manus injecit temerarias in eundem, & sibi litteris jamdictorum Archiepiscopi Tuamensis & Episcopi Duacensis à manibus ipsi violenter avulsis, evaginato gladio sic ipsum conatus est decollare quòd idus asperè ferientis, à quo divina potentia ipsum Episcopum liberavit, in ostium defluens memoratum, ibidem perennis memoriæ vestigia dereliquit. Quem, quia id præsumperat ipsis iudicibus astantibus & cernentibus tantum scelus, denuntia-

runt publicè anathemati subiacere; ipsi Vwaterfordensi Episcopo artius inhi-
 bentes ne communicare in aliquo præsumeret
 Clerico memorato. Sed idem Episcopus
 inhibitionem hujusmodi vilipendens, tam
 in corporali quàm in spiritali mensa ead-
 em die ac deinceps ipsi Thomæ commu-
 nicare non metuit, quemadmodum per
 testes didicerant iudices supradicti. Et li-
 cèt idem Episcopus in testes & eorum tes-
 tificata eadem die obicere noluisse, ac ab
 ipsorum conspectu contumax discessisset,
 ad ipsius malitiam convincendam non so-
 lum ei alterum, sed etiam tertium & quar-
 tum diem ad ultimum eadem perempto-
 rium indixerunt. Quo nullatenus compa-
 rante, nec sufficientem ad eos responsalem
 mittente, dum ipsis per attestaciones quas
 nobis sub sigillis suis dicti iudices destina-
 runt, de violentia ipsi Lesmorensi à Vva-
 terfordensi Episcopo irrogata & injectio-
 ne violentarum manuum constitisset, assi-
 dentibus eis viris prudentibus & discretis,
 tam ipsum in canonem latæ sententiæ inci-
 disse quàm omnes fautores suos candelis
 accensis & pulsatis campanis excommuni-
 cationis publicè nuntiarunt, auctoritate nos-
 tra præmissa Archiepiscopo injungentes
 ut ipsum excommunicatum per suam fa-
 ceret provinciam nuntiarum, & sibi rerum
 spiritalium curam, donec in sententia per-
 durandum duceret, interdicens, sepefa-
 tum Lesmorensis Episcopum in corpora-
 lem possessionem auctoritate nostra indu-
 ceret Ecclesiæ Lesmorensis, adicientes ei-
 dem ut tam clero quàm populo Vwater-
 fordensi sub interminatione anathematis
 districtius inhiberet ne ipsi Episcopo in ex-
 cōmunicatione pertinaciter existenti præ-
 sumerent in aliquibus obedire, sed potius
 ipsi Metropolitanò reverentiam omnimo-
 dā exhiberent. Sed ipsi Clerici facti salu-
 tis propriæ contemptores, dicto Episcopo
 participare ausu temerario præsumentes,
 eidem Archiepiscopo injunctam ipsis reve-
 rentiam impendere noluerunt. Propter
 quod idem Archiepiscopus in ipsos excom-
 municationis sententiam promulgavit,
 quam ipsi iudices duxerunt postmodum au-
 thoritate apostolica confirmandam. Quo-
 circa fraternitati vestræ per apostolica
 scripta præcipiendo mandamus quatinus
 prædictas sententias, sicut rationabiliter
 sunt prolatae, faciatis usque ad satisfactio-
 nem condignam per censuram ecclesiasti-
 cam appellatione remota inviolabiliter ob-
 servari, contradictores, si qui fuerint, vel
 rebelles per subtractionem beneficiorum,

si necesse fuerit, sublato appellationis ob-
 staculo compescendo. Ut autem dictus
 Vwaterfordensis Episcopus de sua non pos-
 sit malitia gloriam, eundem cum litteris
 vestris ad nostram præsentiam dirigatis,
 Quod si non omnes &c. duo vestrum &c.
 Datum Signiæ vi. Kal. Iulij, anno xv.

CREMONENSI ET VERCELLENSI
 Episcopis apostolicæ sedis Legatis, &
 Regimenſi electo.

Licet secundum Apostolum, qui episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, si tamen Episcopus nominis non exequatur effectum, unde dolere possit invenit, quia de primatu quem in terris obtinet, confusionem expectat in cælis. Cum enim esse debeat ut oliva fructifera in domo Domini, & tamquam lignum plantatum secus decursus aquarum, reddere fructum tempore suo, si non fructificat, non absurdè comparatur ficulneæ quæ fructus non edit acceptos, & terram sterilem reddit sub umbra nociva inutiliter occupatam. Talis Episcopus tanto gravius cadit interius apud Deum quanto altius videtur exterius apud homines ascendisse. Periculosus est talibus ad episcopatum ascensus; sed tanto periculosior est episcopatus retentio, cum quis sollicitudini non sufficit pastorali, quanto efficacius per experientiam suæ insufficientiæ didicit onera præfulatus, & retinentem accusat ambitio quem recipientem exactio debuerat excusare; cum in talibus adesse debeat coacta voluntas & voluntaria coactio non deesse, ut se cogi non renuat & velle non audeat ne cogatur. Expediit ergo Prælati qui nequit in prælatione proficere quod efficiatur unus de parvulis, & descendat exterius ut intus ascendat, & in minori proficiat qui deficit in majori: quia non in sublimitate graduum, sed in amplitudine caritatis acquiritur regnum Dei, apud quem non gradus elegantior, sed vitæ melioris actio comprobatur. Vnde prudenter animæ suæ consulat & honori * [Iohannes] Brixienſis Episcopus, si episcopatu corpore cederet cui videtur utilitate cessasse. Cum enim, sicut ex litteris vestris accepimus, linguæ sit officio destitutus, & lingua Prælati esse non debeat alligata, exequi non poterit prædicatoris officium mutus & annuntiare populo scelera sua, cujus sanguinem Deus de manu Prælati requiret; cum etiā grandævus ætate, confectus senio, & præ longæ infirmitatis angustia sit effectus inutilis Ecclesiæ Brixienſi, nequit as-

Epist. 144.
 Ut Brixienſis
 Episcopus ad
 cessationem cogatur.